

- створення технопаркових структур – об'єднань підприємств, що розробляють, виробляють і реалізують інноваційні продукти;
- створення баз даних інноваційних розробок вчених регіону;
- фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової та митної політики у сфері інноваційної діяльності;
- забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності. Залучення до розробки та впровадження інноваційних проектів студентства та науково-викладацького складу;
- підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Джерела та література

1. Головне управління статистики у Миколаївській області Статистичний щорічник Миколаївської області за 2004р. За редакцією П.Ф.Зацаринського.
2. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації) Навчальний посібник. За редакцією Сіваченка І.Ю. Київ ЦУЛ 2003, 186с.

Іртіщева І.О.

РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ТОРГІВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН НА МИКОЛАЇВЩИНІ

Вступ. Одним з головних факторів, що впливає сьогодні на рівень світового прогресу та розвиток економіки всіх країн, є міжнародна торгівля. На земній кулі існує більш ніж 200 держав, і кожна з них претендує на власне місце на світовому ринку. Включаючись у систему міжнародних економічних відносин, в умовах інтенсивного формування глобалізаційних та інтеграційних процесів, Україна має враховувати сучасні тенденції світового розвитку. Трансформація ринкової економіки України проходить паралельно з різким збільшенням об'ємів міжнародної торгівлі. Для гармонійного розвитку країни необхідно підвищити конкурентоспроможність та ефективність експортної політики. Чим більше українських товарів та послуг експортуватиметься на світовий ринок, тим більше підвищуватиметься імідж країни, її добробут. За оцінками експертів Світового банку, протягом перших десятиліть ХХІ сторіччя, міжнародна торгівля залишатиметься основним двигуном глобальної світової економіки, а тому значення зовнішньоекономічних відносин постійно зростає. Розширення участі країн у різноманітних формах міжнародного бізнесу дозволяє швидкими темпами нарощувати економічний потенціал країни.

Питаннями дослідження ролі і місця зовнішньоекономічних відносин в економіці країн займаються вітчизняні і зарубіжні вчені: Т. Циганкова, Л. Петрашко, Л. Кальченко, В.Новицький, А.Кандиба, А. Шишаєв, Х. Шреплер. Однак це питання є вельмиактуальним.

Постановка завдання. Ціллю статті є дослідження напрямків здійснення зовнішньоекономічних операцій, аналіз структури експорту і імпорту по основних видах продукції та пошук основних шляхів удосконалення зовнішніх відносин Миколаївської області. Основними методами досліджень є аналітичні.

Результати. Одним з головних факторів, який впливає сьогодні на рівень світового прогресу і розвиток економіки всіх країн, зважаючи на поглиблення міжнародного поділу праці та його інтернаціоналізацію, є міжнародне економічне співробітництво. Завдяки науково-технічній революції міжнародні економічні стосунки постійно розвиваються, набирають масштабності та комплексності, переростають з суто торгівельних у виробниче та науково-технічне співробітництво. Відбуваються процеси торговельно-економічної інтеграції, лібералізації міжнародної торгівлі, активізується діяльність транснаціональних корпорацій.

Активний розвиток міжнародних економічних зв'язків не тільки сприяє економічному зростанню держав світової спільноти, але й дозволяє підтримувати і укріплювати мирні взаємини, створювати систему міжнародної безпеки.

Економіка України значно залежить від торгівлі з іншими країнами. За 2005р. експорт товарів склав 34286,8 млн.дол.США, імпорт – 36141,1 млн.дол.США, порівняно з 2004р. експорт збільшився на 5%, імпорт – на 24,6%. Від'ємне сальдо становило 1854,3 млн.дол. (у 2004р. позитивне сальдо – 3669,3 млн.дол.). Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,95 (у 2004р. – 1,13). Експортними операціями займається понад 12 тис. підприємств, а імпортом – більш ніж 21 тис.

Що стосується розподілу обсягів експортно-імпорتنих операцій за формами власності підприємств, то найбільша питома вага припадає на приватні підприємства і становить 91,9% по експортним операціям і 72,9% по імпортним (табл. 1).

Таблиця 1. Розподіл обсягів експорту-імпорту товарів в Україні за формами власності за 2005 рік

	Експорт			Імпорт		
	кількість підприємств	вартість, млн. дол. США	питома вага у загальному обсязі, %	кількість підприємств	вартість, млн. дол. США	питома вага у загальному обсязі, %
Всього	12614	34286,8	100,0	21387	36141,1	100,0
Приватна	11798	31480,7	91,9	20593	26356,7	72,9
Державна	770	2792,0	8,1	579	9744,9	27,0
Комунальна	46	14,1	0,04	215	39,5	0,1

Найбільше експортовано товарів на загальну суму 3,2 млрд.дол. США було у березні 2005 р., а імпортовано у грудні 2005 р. на 3,7 млрд.дол. США. Динаміку щомісячних обсягів експорту та імпорту товарів у 2005 році наведено на рис. 1

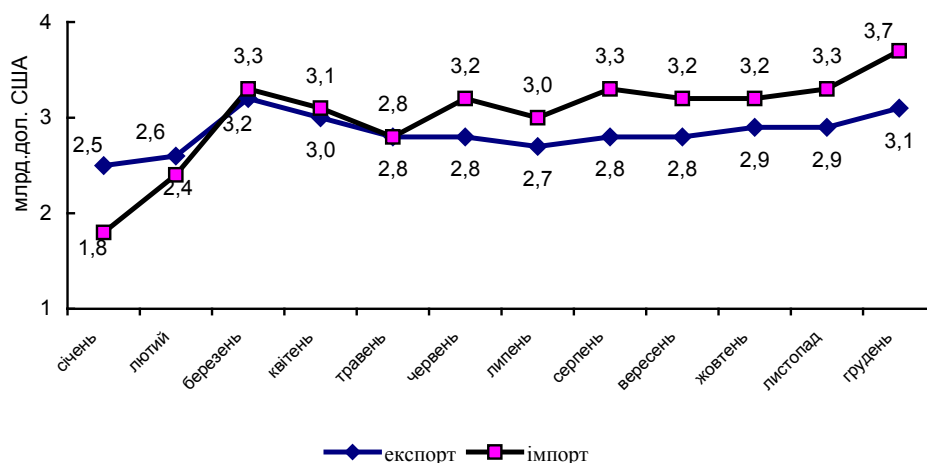

Рис. 1. Динаміка щомісячних обсягів експорту та імпорту товарів в Україні у 2005 році

Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами 203 країн світу. Найбільші обсяги експортних поставок здійснювались у Російську Федерацію – 21,9% від загального обсягу експорту, Туреччину – 5,9%, Італію – 5,5%, Німеччину – 3,8%, Польщу – 2,9%, США – 2,8%, Білорусь – 2,6%, Єгипет – 2,3%.

Найбільші імпортні надходження здійснювались з Російської Федерації – 35,5%, Німеччини – 9,4%, Туркменістану – 7,4%, Китаю – 5%, Польщі – 3,9%, Італії – 2,9%, Білорусі – 2,6%, Франції – 2,2%.

У порівнянні з 2004р. збільшились обсяги експорту товарів до країн СНД (на 25,5%), Азії (на 4,6%), Африки (на 36,8%) та Австралії і Океанії (на 17,6%). Зменшились обсяги поставок товарів до Європи (на 7,4%) та Америки (на 28%). Обсяги імпортних надходжень в Україну за цей період збільшились з усіх континентів світу, у тому числі з Європи (на 28,2%), Азії (у 1,8 р.б.), Африки (у 1,5 р.б.), Америки (на 31%), Австралії і Океанії (на 27,6%).

У загальному обсязі експорту товарів за 2005р. порівняно 2004р. збільшилась частка молока та молочних продуктів, яєць, меду – з 1,4% до 1,6%, зернових культур – з 2,6% до 4%, алкогольних і безалкогольних напоїв та оцту – з 0,8% до 1,2%, руд шлаків та золи – з 2,1% до 3,1%, добрив – з 2,3% до 2,8%, чорних металів – з 33% до 33,5%, виробів з чорних металів – з 4,3% до 5,4%, наземних транспортних засобів, крім залізничних – з 0,8% до 1,1%. Натомість зменшилась частка енергетичних матеріалів, нафти та продуктів її перегонки – з 10,4% до 9,8%, ефірних олій, косметичних препаратів – з 0,6% до 0,1%, скла та виробів із скла – з 0,5% до 0,2%, алюмінію і виробів з алюмінію – з 1,5% до 0,9%, електричних машин і устаткування – з 3,8% до 2,7%, залізничних або трамвайних локомотивів, шляхового обладнання – з 4,6% до 2,8%, приладів і апаратів – з 1,8% до 0,4%.

У загальному обсязі імпорту товарів збільшилась частка руд, шлаків та золи – з 1,7% до 1,9%, фармацевтичної продукції – з 2,6% до 2,9%, полімерних матеріалів, пластмас – з 3,7% до 4,1%, одягу текстильного – з 0,2% до 0,6%, взуття – з 0,1% до 0,8%, чорних металів – з 2,8% до 3,2%, виробів з чорних металів – з 1,2% до 1,5%, електричних машин і устаткування – з 5,3% до 6,3%, наземних транспортних засобів, крім залізничних – з 7,8% до 8,4%. Зменшилась частка зернових культур – з 0,6% до 0,2%, енергетичних матеріалів, нафти та продуктів її перегонки – з 35% до 29,5%, залізничних або трамвайних локомотивів, шляхового обладнання – з 0,7% до 0,4%, приладів і апаратів – з 1,9% до 1,4%.

Серед регіонів провідні місця за обсягами експорту-імпорту товарів займають м. Київ, Дніпропетровська, Київська, Запорізька, Донецька, Одеська, Полтавська та Харківська області. Питома вага зазначених регіонів у загальному обсязі експортних операцій становить 74 %, а імпортних – близько 70 %. Що стосується Миколаївської області, то у 2005 році обсяг експорту товарів склав 878,3 млн.дол.США або 2,6% загальнодержавного, а імпорту – 470,1 млн.дол.США або 1,3 %. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами області така: у структурі експорту Миколаївської області найбільшу питому вагу займають країни СНД – понад 50 %. Тобто є зрозумілим важливість торгівлі з нашими найближчими сусідами. Імпорт з країн СНД знаходиться на рівні 26,2 %, в тому числі з Російської Федерації – 12,3 %. Досить велику питому вагу у структурі експорту-імпорту Миколаївської області займають країни Європи – 25,7 % та 31,9 % відповідно. Найбільшими підприємствами-експортерами Миколаївської області є ВАТ Миколаївський глиноземний завод, ДП "НВКГ "Зоря"- "Машпроект", ДП Суднобудівний завод ім.61 Комунара, ТОВ "Нібулон", ВАТ "Дамен Шіпярдс Океан", ЗАТ "Возко", ТОВ "Сандора". Провідні підприємства-імпортери області: ВАТ Миколаївський глиноземний завод, Відособлений підрозділ Южноукраїнська АС, ДП "НВКГ "Зоря"- "Машпроект", ТОВ "Сандора", ВАТ "Дамен Шіпярдс Океан", ВАТ Миколаївський пивоварний завод "Янтар", ВАТ "Агроекспорт", ПП "Фрут-Транс".

Однією із складових світового ринку є продовольчий ринок. Він представляє собою складну економічну систему, розвиток якої в значній мірі залежить від багатьох факторів, основними серед яких є природно-кліматичні, організаційно-економічні, науково-технічні, соціальні та інші, які визначають умови функціонування продуктивних сил. До найважливіших з них відносяться платоспроможний попит населення, економічний потенціал агропромислового комплексу, рівень вітчизняного виробництва сільськогосподарської продукції, рівень розвитку ринкової інфраструктури, міжрегіональний поділ праці, характер зовнішньоекономічних зв'язків тощо.

Продовольчий ринок складається із продукції сільськогосподарського виробництва, продукції переробних галузей і громадського харчування, а також продукції оптової та роздрібною торгівлі, яка поставляє на ринок продовольчі товари.

Розглянемо товарну структуру зовнішньої торгівлі Миколаївської області стосовно сільськогосподарської продукції та продукції харчової промисловості (табл.2)

Таблиця 2. Товарна структура зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією та продукцією харчової промисловості за 2005 року (Миколаївська область)

Товари	Експорт		Імпорт		Сальдо, тис.дол.
	вартість, тис.дол.	%	вартість, тис.дол.	%	
Живі тварини; продукти тваринного походження	6205,30	2,6	6761,95	12,6	-556,65
в т.ч.					
- живі тварини	-	-	46,49	0,1	-
- м'ясо та харчові продукти	119,01	0,1	117,08	0,2	1,93
- молоко та молочні продукти, яйця, мед	6009,06	2,5	1198,43	2,2	4810,63
Продукти рослинного походження	177391,06	76,1	9854,60	18,3	167536,46
в т.ч.					
- зернові культури	163072,44	70,0	4641,16	8,6	158431,28
- насіння і плоди олійних культур	8491,53	3,6	2858,93	5,3	5632,6
Жири та олії тваринного і рослинного походження	2248,36	1,0	39,91	0,1	2208,45
Готові харчові продукти	47240,94	20,3	37136,99	69,0	10103,95
Всього по продукції сільського господарства і продукції харчової промисловості	233085,66	100,0	53793,45	100,0	179292,21

Найбільшу питому вагу в структурі експорту займає продукція рослинного походження – 76,1 %, з них зернові культури – 70,0 %. Для Миколаївської області взагалі притаманним є експорт продукції сільського господарства, що відповідає виробничій спеціалізації нашого регіону. У зв'язку з цим, у структурі імпорту ця ж продукція займає невелику питому вагу. Важливим є те, що в цілому по результатам торгівлі в Миколаївській області спостерігається позитивне торговельне сальдо, що ще раз доводить необхідність і важливість розвитку цих видів діяльності в нашому регіоні.

Висновки. Отже, основними завданнями області є підтримка виробництва продукції сільського господарства та галузей, де ефективність напряму залежить від стану справ у сільському господарстві. Для цього необхідно мобілізувати наявні внутрішні резерви і створити сприятливі макроекономічні умови. На етапі економічних перетворень ефективність галузей сільського господарства та розвиток переробної галузі може бути досягнута лише за умови підтримки на державному рівні. Важливим напрямком підтримки розвитку АПК є здійснювана в останні роки часткова компенсація відсотків по кредитах комерційних банків. Удосконалення потребують і існуючі взаємозв'язки переробників і виробників сільськогосподарської сировини. Зважаючи на можливості прийняття нових ставок імпорту по продукції переробних галузей з інших країн, основним завданням вітчизняних підприємств повинно стати зниження собівартості продукції за рахунок створення власної сировинної бази і зменшення транспортних витрат, що забезпечить їм виживання в умовах посиленої конкуренції і більш жорстких стандартів на продукцію харчової промисловості.

Джерела та література

1. Новицкий В.Е. Внешнеэкономическая деятельность и международный маркетинг. – Киев, 1994
2. Кандиба А.М. Зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник. – К.: Аграрна наука, 2001. – 262с.
3. Статистичний бюлетень. Економічне і соціальне становище Миколаївської області за 2005 рік.
4. Циганкова Т.М., Петрашко Л.П., Кальченко Т.В. Міжнародна торгівля: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001.
5. Шишаев А.И. Регулирование международной торговли товарами. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1998.
6. Шрепpler X.A. Международные экономические организации: Справочник. – М.: Междунар. Отношения, 1999.
7. <http://www.ukrstat.dov.ua>